

Complexnummer: 520666

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Crematorium Velsen

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

520667, 520668, 520669, 520670, 520671, 520672, 520673

Woonplaats

Driehuis NH

Gemeente

Velsen

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Duin- en Kruidbergerweg 2, 1985 HG te Driehuis NH

Complexomschrijving

Inleiding

Het crematorium Velsen, dat eigendom is van de Facultatieve Vereniging voor Lijkverbranding, is het eerste in Nederland gerealiseerde crematorium. Sinds de jaren negentig van de 19de eeuw had het bestuur van deze vereniging al vergevorderde plannen voor de bouw van een crematorium. In Hilversum, waar de vestigingsplaats in eerste instantie was gedacht, ondervond dit voornemen te veel tegenwerking (cremeren was tot in de jaren vijftig in Nederland bij de wet verboden), waarna besloten werd naar Westerveld uit te wijken. Dit eerste crematorium bestond uit een in 1912-1913 naar ontwerp van de Hilversumse architect M.A. Poel gebouwde CREMATORIUMGEBOUW met een aula en daaronder een urnengalerij die diende als eerste columbarium. In een later stadium is het crematorium Velsen tot drie keer toe uitgebreid naar ontwerp van architect W.M. Dudok. In 1925-1926 werd een TWEEDE COLUMBARIUM met open en gesloten urnengalerijen aan het complex toegevoegd. Het tweede columbarium bevat twee door de beeldhouwer H.A. van den Eijnde vervaardigde sculpturen uit de bouwtijd: een bronzen vrouwenbeeld genaamd "De Overpeinzing" en een gevelsculptuur in de vorm van een granieten buste getiteld "De Overgave". Tesamen met de troon, met gestileerde zandloper onder de zitting, op de toren vormen deze het allegorische programma van het tweede columbarium. Rond het tweede columbarium is in 1932 een in hoofdlijnen herkenbaar gebleven URNENVELD aangelegd naar ontwerp van de tuinarchitecte Neurdenberg. Dudok heeft voor deze urnentuin een serie paddenstoelvormige urnen ontworpen. In 1936 kreeg Dudok de opdracht tot het ontwerpen van een DERDE COLUMBARIUM met bijbehorende urnen en aula. Het geheel werd tussen 1937 en 1939 gerealiseerd. Tevens werd in 1939 in dit columbarium een bronzen vrouwenbeeld van Van den Eijnde geplaatst. Gelijktijdig met de bouw van het derde columbarium werd in 1938 door Dudok een VIERDE COLUMBARIUM met open urnengalerij (het huidige columbarium 5) gerealiseerd voor de

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Arbeiders Vereniging voor Lijkverbranding. In 1951-1952 is tenslotte een eveneens open VIJFDE COLUMBARIUM (het huidige columbarium 4) toegevoegd dat door zijn vloeiende dakvorm duidelijk afwijkt van de eerdere uitbreidingen. Tot het complex behoort verder een door Dudok ontworpen ONTVANGSTGEBOUW uit 1937-1941 gelegen aan de Driehuizerkerkweg. De architectuur van dit gebouw en van het derde en vierde columbarium is duidelijk beïnvloed door de "International Style".

Omschrijving

Het op een duinrug gelegen crematoriumcomplex Velsen bevat zeven afzonderlijk te beschermen onderdelen: het zich verheffende crematoriumgebouw met koepel en de ingang op het zuidoosten, het direct noordelijk hiervan gelegen tweede columbarium dat in zuidwestelijke richting opent naar de duinen en bekroond wordt door een toren, het op de duinhelling rond het tweede columbarium aangelegde urnenveld, het derde columbarium (met aula) dat gelegen is ten zuidwesten van het crematoriumgebouw en zowel hiertegen als tegen het tweede columbarium aansluit, het circa 100 m westelijker gesitueerde vierde columbarium (op de westoever van de gedempte asverstrooiingsvijver), het vijfde columbarium dat ingegraven is in de westhelling van de duinrug waarop het crematorium gebouwd is (de oostoever van de vroegere asverstrooiingsvijver), en het circa 300 meter zuidelijker nabij het begin van de oprijlaan naar het crematorium gelegen ontvangstgebouw met de ingang aan de Driehuizerkerkweg. Het merendeel van de complexonderdelen is opgetrokken in baksteen: het crematoriumgebouw in rode baksteen, het tweede en derde columbarium in gele baksteen en het ontvangstgebouw in witgesausde baksteen. Het vierde en vijfde columbarium zijn grotendeels uitgevoerd in gewapend beton (in combinatie met gele baksteen). De gebouwen hebben uiteenlopende plattegronden en verschillende bouwhoogten. Ook de daktypen zijn divers: een spits koepeldak met bitumineuze dekking (crematoriumgebouw), zadeldaken met pandekking (crematoriumgebouw, tweede columbarium), platte daken (tweede, derde en vijfde columbarium), bitumengedekte lessenaarsdaken met een geringe dakhelling (ontvangstgebouw), en betonnen schaaldaken (vierde columbarium).

Waardering

Het crematoriumcomplex Velsen, bestaande uit een crematoriumgebouw, een tweede columbarium, een urnenveld, een derde columbarium met aula, een vierde columbarium, een vijfde columbarium en een ontvangstgebouw, is van algemeen belang wegens cultuurhistorische, architectuurhistorische en typologische waarden als gaaf bewaard gebleven eerste crematorium van Nederland daterend uit de jaren '10 van de 20ste eeuw met uitbreidingen uit het tweede en derde kwart van de 20ste eeuw. De genoemde columbaria en het ontvangstgebouw zijn tevens van belang als karakteristieke werken uit het oeuvre van architect W.M. Dudok. Tevens heeft het complex situationele waarde vanwege de ligging op een duinrug.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520667

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82722/150

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Driehuis	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
IJmuiden	M			7167
Velsen	G			1009
Velsen	G			1019
Velsen	G			1008
Velsen	H			4721
Velsen	G			972
IJmuiden	M			7169
IJmuiden	M			7168
Velsen	G			1018
IJmuiden	M			9259

*Omschrijving***

Inleiding

CREMATORIUMGEBOUW uit 1912-'13, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Het op een natuurlijke duintop gesitueerde crematoriumgebouw is ontworpen door de Hilversumse architect M.A. Poel die werd bijgestaan door architect P.L. Kramer, één van de latere voormannen van de Amsterdamse School. Poel was slechts gedeeltelijk bij de uitvoer betrokken, omdat hij na tal van conflicten tijdens de bouw van zijn functie als uitvoerend architect werd ontheven. Onder leiding van Kramer werd het gebouw voltooid. Het gerealiseerde gebouw wijkt in de geleding van de gevel, de detaillering, en de uitvoering van de koepel sterk af van het door Poel in 1911 gemaakte ontwerp, wat mogelijk betekent dat P.L. Kramer naast de uitvoering ook een deel van het ontwerp naar zich heeft toegetrokken. De hoofdvorm van het crematoriumgebouw is ontleend aan contemporaine crematoria in Duitsland waar al langer gecremeerd werd. De architectuur vertoont invloeden van het rationalisme van Berlage en van het art déco.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het interieur van de aula is vermoedelijk omstreeks 1926 naar ontwerp van architect W.M. Dudok gemoderniseerd.

N.B. De in 1987 geplaatste invalidenlift aan de voorzijde van het gebouw valt niet onder de bescherming.

Omschrijving

Het crematoriumgebouw heeft een symmetrische aanleg op T-vormige plat-tegrond en is opgebouwd uit een souterrain en een parterre met centraal een aula waarboven een zestienzijdige spitse koepel met onder de top vensters. Het souterrain is vormgegeven als sokkel. De buitengevels zijn opgetrokken in rode genuanceerde machinale waalsteen in kruisverband met snijvoeg. De boven alles uittorende koepel rust op een achzijdige tamboer waarvan de blinde voor-, achterzijde en zijanten bovenaan getrap eindigen en de smalle overblijvende zijden voorzien zijn van drie gekoppelde twaalfruits ramen waaronder de achthoek overgaat in een vierkant ter grootte van de aula. Deze overgang wordt verzacht door getrap siermetselwerk. Tegen de voorkant (ZO) van de vierkante kern bevindt zich een uitgebouwde ingangspartij met een halve koepel. Onderaan heeft deze dertienzijdige koepel rondom glas-in-loodraampjes. De twee door een middenstijl gescheiden toegangsdeuren in de voorzijde van de ingangspartij zijn voorzien van een twaalfruits raam en bereikbaar via een brede trap met gemetselde zijmuren en halverwege een bovenaan een bordes en gemetselde zijmuren. In de noordoostmuur van de trap bevindt zich een eerste steen die blijkens opschrift op 27 september 1913 gelegd is door Frits van Lissa, oud 12 jaar. Boven de ingang bevinden zich vijf kleine glas-in-loodramen die zijn opgenomen in een getrap vormgegeven natuurstenen deuromlijsting. De linkerzijgevel van de ingangspartij heeft ter hoogte van het souterrain links een smal drieruits venster en rechts een deur. De rechterzijgevel van de ingangspartij is zowel ter hoogte van het souterrain als de parterre voorzien van drie kleine vensters. De getrap eindigende zijgevels van de vierkante kern worden tot halve hoogte door twee lisenen in drieën geleed en zijn halverwege voorzien van een serie maskerachtige metselmotieven. De rechterzijgevel (NO) van de vierkante kern is blind. In de linkerzijgevel (ZW) bevinden zich ter hoogte van het souterrain drie sterk terugliggende vierruits vensters. Achter de aula ligt het eigenlijke crematorium. Dit gedeelte is enigszins lager en belangrijker breder dan de aula. Het is samengesteld uit een middengedeelte met een zadeldak en een door twee hoge vierkante schoorstenen geflankeerde topgevel, en twee lagere zijvleugels met plat dak. De twee zijvleugels die ten opzichte van de blinde topgevel van het middengedeelte enigszins terugliggen, zijn opgebouwd uit een souterrain en een parterre die bovenaan beëindigd wordt door een bakstenen abstractie van een kroonlijst. In de voorzijde (ZW) van de linkerzijvleugel bevindt zich rechts een achtruits venster en links een ingang. De parterre telt drie vierruits vensters en heeft rechts in de rechterzijgevel (ZO) een gebrandschilderd raam. De als kantoor dienst doende rechterzijvleugel heeft op de parterre een overlufelde ingang bereikbaar via een tegen de rechterzijgevel van het crematoriumgebouw gesitueerde trap. De rechterzijvleugel is voorzien van meerdere vensters en zet zich naar achteren voort als een laagbouw met zadeldak. De achtergevel (NW) van het crematoriumgebouw wordt door het in de jaren dertig aangebouwde derde columbarium grotendeels aan het oog onttrokken.

Het INTERIEUR van het voorportaal, de grote hal en de kleine hal verkeert nog vrijwel in de vooroorlogse staat. De wanden van het voorportaal zijn witgepleisterd, terwijl die van de grote en kleine hal voor de helft zijn bekleed met grijs-wit marmer. Op de vloer van beide hallen liggen witte plavuizen. In de kleine hal, die vanuit de grote hal via drie met zwart marmer beklede treden bereikt wordt, is ook zwart marmer toegepast in de vloer en de zijwanden. De met zwart marmer beklede wanddelen zijn in tegenstelling tot de bovenste helft van de zijwanden in een nis gelegen en geven hierdoor de kleine hal een bijzonder ruimtewerking, hetgeen nog versterkt wordt door het van boven, via het grote meerruits raam in het plafond, invallende licht. Boven de grote hal bevindt zich het witgesausde zestienzijdige koepelgewelf met op de vier hoeken, boven de pendentieven, een meerruits bovenlicht. Het ronde bovenlicht bovenin de koepel is voorzien van een houten roedenverdeling waarin glas en lood. In deze centrale ruimte staan twee rijen van vijf kubistisch vormgegeven houten banken die waarschijnlijk naar ontwerp van W.M. Dudok zijn vervaardigd. Boven het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorportaal bevindt zich in de halve koepel de voormalige orgelruimte met oorspronkelijk glas in lood. In het souterrain onder de grote hal bevindt zich een urnengalerij die diende als eerste columbarium. Hier staan in hoofdzaak zwartgranieten urnen.

Waardering

Het crematoriumgebouw met bijbehorend interieur is van algemeen belang - als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het crematoriumcomplex Velsen; - wegens de architectonische vormgeving; - wegens het gaaf bewaarde interieur dat omstreeks 1926 naar ontwerp van W.M. Dudok is gerealiseerd; - wegens de markante situering (op een duintop) op het terrein; - als gaaf bewaard gebleven eerste crematorium van Nederland daterend uit de jaren '10 van de 20ste eeuw.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Functie

Crematorium(H2)

Monumentnummer*: 520668

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82722/162

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velsen	H			8353

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig ONTVANGSTGEBOUW uit 1937-1941, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Het ontvangstgebouw werd in opdracht van de Facultatieve Vereniging voor Lijkverbranding gebouwd naar ontwerp van architect W.M. Dudok in een aan de 'International Style' verwante vormgeving. Het gebouw wordt door een ruim voorterrein met oprijlaan en groenaanleg gescheiden van de Driehuizerkerkweg.

Omschrijving

Het voormalige ontvangstgebouw is samengesteld uit drie nagenoeg rechthoekige bouwvolumes van verschillende hoogte. Deze driedelige opzet komt voort uit de meerdere functies die het gebouw oorspronkelijk had: een administratiegedeelte in het hoge middendeel, een directeurswoning in de haaks tegen het middendeel aansluitende rechter vleugel, en een garage annex ontvangstgedeelte in de linker vleugel die een stompe hoek maakt met het middendeel. Het garage-ontvangstgedeelte bevat alleen een parterre, de directeurswoning en het enigzins hoger opgetrokken administratiegedeelte tellen beide twee bouwlagen. De lagere vleugels flankeren het voorterrein en geven het gebouw een uitnodigend karakter: de bezoeker wordt als het ware met open armen ontvangen en geleid naar de ingang links in het middendeel. Alle drie bouwvolumes hebben een flauwhellend lessenaarsdak met aan de voorzijde een ruim overstek. De buitenmuren zijn opgetrokken in witgeverfde waalsteen (in halfsteens verband) boven een grijsgeverfde plint. De merendeels terugliggend in de gevel geplaatste vensters zijn uitgevoerd in staal en voorzien van zwarte lekdorpeltegels.

De voorgevel (O) van de garage-ontvangstvleugel heeft links een muurvlak dat op een smal venster uiterst links na gesloten is. Rechts van dit gesloten muurvlak (waarachter zich de garage bevindt) wijkt de gevel tot aan het administratiegedeelte terug. Vóór dit terugliggende gevelvlak (hierachter is de voormalige ontvangstzaal gelegen) dat voorzien is van een grote langgerekte vensterpartij en een deur links hiervan, staan zeven stalen kolommen die het niet terugwijkende lessenaarsdak ondersteunen. In de boven de garage-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontvangstvleugel uitstekende linkerzijgevel (Z) van het administratiegedeelte bevindt zich een rond venster. Het linker gedeelte van het administratiedeel zwenkt naar voren en heeft aan de voorzijde een glazen portaaluitbouw met uitkragend dak en hierboven een zich tot het dak uitstrekkende vliesgevel die de achterliggende hal verlicht. Rechts van de kromming telt de begane grond een serie van veertien vensters en de eerste verdieping twee grote en door een smalle muurdam gescheiden meerruits vensters die in het gevelvlak geplaatst zijn. De overgang tussen het administratiegedeelte en de directeurswoning is op de verdieping duidelijk afleesbaar door de invoeging van een terugwijkend tussenvolume dat lager is dan zowel het administratiegedeelte als de directeurswoning en voorzien is van vierruits liggend raam en een balkon met ijzeren railing. In de aansluitende zuidwestgevel van de directeurswoning bevinden zich op beide bouwlagen twee samengestelde liggende vensters. De begane grond heeft bovendien rechts een derde venster en links een vlakke deur met zij- en bovenlicht. Onder de parterrevensters bevindt zich een gemetselde bloembak die zich voortzet langs de kopse noordwestgevel. Laatsgenoemde gevel is op de begane grond voorzien van een liggend venster en daarboven blind. In het risalerende rechter deel van de gevel bevindt zich op de begane grond een klein uitkragend venster en op de verdieping een drieruits liggend venster. De noordoostgevel van de directeurswoning telt op de verdieping acht smalle vensters. Op de parterre bevindt zich links en rechts een liggend samengesteld venster en links van het rechter venster een smal venster en een vlakke achterdeur onder een betonnen luifel. De deur is voorzien van een rond raampje en wordt aan de linkerzijde geflankeerd door een smal zijlicht. De inspringende noordoosthoek heeft in de noordwestgevel van de directeurswoning links een vlakke deur met zij- en bovenlicht, rechts een venster en op de verdieping een samengesteld liggend venster. In de aansluitende rechterzijgevel (NO) van het administratiegedeelte bevindt zich op de verdieping een drietal vensters. Tegen deze gevel sluit rechts een lage rechthoekige bergruimte aan met een flauwhellend lessenaarsdak, in de noordwestgevel vier smalle vensters en in de zuidoostgevel een deur. De achtergevel (NW) van het administratiegedeelte is op beide bouwlagen voorzien van een reeks van dertien vensters met een gemeenschappelijke lekdorpel en, rechts hiervan, twee enkele vensters. Het gebogen rechter geveldeel telt op beide bouwlagen een serie van vier vensters en heeft links een parterre-uitbouw onder een flauwhellend zadeldak. De uitbouw is voorzien van vier smalle vensters: drie in de noordwestgevel en één in de zuidwestgevel. In laatstgenoemde gevel bevindt zich rechts een portiek. Op het westen is er een sterke bocht in het gebouw aangebracht die correspondeert met de zwenking aan de zuid-oostgevel. De voormalige ontvangstzaal is aan de achterzijde blind. Na de ontvangstzaal springt de gevel in en begint het "garagedeel" waarin links een inham met een vlakke deur waarboven glas, in het midden een rondboogdeur en bovenin vier smalle bovenlichten. In de kopse zuidgevel van de garage-ontvangstvleugel bevindt zich links een smal venster dat zich uitstrekt tot aan het dak en rechts een driedelige houten garagedeur met bovenin elk van de drie deuren een rond raampje.

Het sobere INTERIEUR verkeert nog grotendeels in de oorspronkelijke staat en is onder meer voorzien van vlakke opdekdeuren, gepleisterde wanden en plafonds, een hoge hal waarin een met de gebogen achterwand meelopende trap voorzien van houten treden en stootborden en een stalen leuning, sobere tegelvloeren en tegellambriseringen in de toiletruimten, in de grote voormalige directiekamer middenvoor op de verdieping een in doorsnede korfboogvormig gewelf en een in de wand terugliggende haard van gele baksteen omgeven door een halfcirkelvormig zonmotief van rode handvormsteen, en in de voormalige directeurswoning onder andere een kamer met een dito haard en een ruime woonkamer waarin een onderaan kwartronde trap met daarlangs een dichte borstwering voorzien van een houten bovenrand en leuning.

Waardering

Het voormalige ontvangstgebouw met bijbehorend interieur en met omringende groenaanleg is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen, als grotendeels gaaf bewaard gebleven ontvangstgebouw uit het tweede kwart van de 20ste eeuw en vanwege de architectonische vormgeving in International Style. Tevens is het pand van belang als

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kenmerkend werk uit het oeuvre van architect W.M. Dudok.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Woningen en woningbouwcomplexen

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Crematorium (H)

Dienstwoning(K)

Handel en kantoor

Functie

Crematoriumaula

Direkteurswoning

Administratiegebouw

Monumentnummer*: 520669

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82722/169

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velsen	G			1009
Velsen	G			972
Velsen	G			1019
IJmuiden	M			7168
IJmuiden	M			7167
IJmuiden	M			7169
Velsen	H			4721
IJmuiden	M			9259
Velsen	G			1018
Velsen	G			1008

*Omschrijving***

Inleiding

TWEEDE COLUMBARIUM uit 1925-1926, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Dit door architect W.M. Dudok ontworpen columbarium heeft de vorm van een binnenhof die aan de noordoostzijde half rond afgesloten wordt en aan de zuidwestzijde opent naar de duinen. Het columbarium heeft door deze aanleg een grote openheid. De openheid, die het geheel van plattegrond en opstand uitstraalt lijkt sterk verwant te zijn aan de ruimtelijke opzet van de Romeinse fora en thermae. Dit vermoeden wordt versterkt door het feit dat er in de absidiale beëindiging door Dudok een impluvium is aangebracht. Tevens ontwierp Dudok de uniforme urnen voor dit columbarium. In dit columbarium bevinden zich zowel open als gesloten urnengalerijen. De urnen in de gesloten urnengalerijen zijn niet alle door Dudok ontworpen. Twee door de beeldhouwer H.A. van den Eijnde in 1925-1926 vervaardigde sculpturen maken deel uit van het tweede columbarium: een bronzen vrouwenbeeld "De Overpeinzing" en een gevelsculptuur getiteld "De Overgave". Van den Eijnde genoot in zijn tijd een zekere bekendheid als vervaardiger van de sculpturen aan het door J.M. van der Meij ontworpen scheepvaarthuis, in Amsterdam (1912-1916) en in het postkantoor van J. Crouwel te Utrecht (1917-1924). Het werk van Van den Eijnde is net als dat van zijn tijdgenoot H. Krop plaatsbaar binnen het kader van het werk van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

symbolistische schilders: J. Toorop, A.W. Konijnenburg, J. Thorn Prikker en A.J. der Kinderen. De houding van het bronzen beeld waarbij het hoofd rust op de hand is mogelijk geïnspireerd op de "Penseur" van A. Rodin. Ook het in 1931 door de beeldhouwster Gra Rueb vervaardigde urnenmonument voor dr. Aletta Jacobs en haar echtgenoot maakt deel uit van de bescherming. Opdrachtgever was een vanuit de Nederlandsche Vereniging van Staatsburgeressen gevormd comité. Het ceramische deel van dit wandmonument werd uitgevoerd bij "De Porceleyne Fles".

Omschrijving

Het tweede columbarium is gebouwd op een langwerpige grondplan dat aan de noordoostzijde eindigt in een halve cirkel. Het langwerpige gedeelte bestaat uit twee evenwijdige open urnengalerijen van één bouwlaag met zadeldak waartussen een ruime rechthoekige binnenhof met gazon. Binnen het twee bouwlagen hoge halfronde bouwlichaam is een impluvium (vergaarbekken voor regenwater) gesitueerd. Dit impluvium en de binnenhof worden van elkaar gescheiden door een dwarsvolume dat een voortzetting is van de gesloten urnengalerij op de verdieping van het halfronde bouwdeel. Op de begane grond heeft laatstgenoemde een open urnengalerij in de vorm van negen gekoppelde U-vormen die openen naar het impluvium en geheel bestaan uit vierkante urnennissen. De langsgalerijen ter weerszijden van het gazon tellen beide negen groepen dito urnennissen geplaatst tegen de binnenzijde van de buitenmuur. Op het dwarsvolume staat rechts (ZO) een hoge vierkante toren. Een lage bakstenen scheidingswand sluit de binnenhof op het zuidwesten ruimtelijk af. Het gehele columbarium is opgetrokken uit gele machinale waalsteen in Noords verband met terugliggende voeg, terwijl de toren bekleed is met zwarte en witte tegels. In de betonnen vloeren zijn geometrische patronen van gesmoorde (en witte) tegeltjes aangebracht. De met zwarte geglazuurde Hollandse pannen gedekte zadeldaken van de langsgalerijen rusten aan de buitenzijde op de nismuur en aan de binnenzijde op een arcade van vierkante bakstenen pijlers waartussen uitzicht geboden wordt op het tussenliggende gazon. De noordwestelijke langsgalerij wordt beëindigd door een lage halfronde traptoren met bovenin een zevental smalle diepliggende vensters voorzien van glas in lood. De zuidoostgalerij gaat over in de aanbouw uit 1937-'39. Het gazon heeft op een centrale plaats een eik en aan weerszijden gemetselde plantenbakken: acht aan de zuidoostzijde en een zestal aan de noordwestkant. Via een zestal treden gaat het gazon over in een bordes met daarop een verhoging waarop een beeld van H.A. van den Eijnde is geplaatst (zie verder). Boven het beeld bevindt zich de genoemde dwarsverdieping die de verbinding vormt tussen twee hogere en eveneens blokvormige bouwvolumes aan het noordoosteinde van de langsgalerijen. In de dwarsverdieping bevindt zich een gesloten urnengalerij die verlicht wordt door vier kleine, in de zuidwestgevel aangebrachte vierkante vensters onder brede betonnen lateien. De toren is aan de voorzijde (ZW) bekleed met witte tegels en aan de achter- en zijkanten met zwarte tegels. Bovenop de toren staat een gestileerde compositie van een stoel en een zandloper. Dit is een symbolische verwijzing naar de dood waarbij de overledene als het ware vanuit de hoge stoel over de wereld kijkt. In de voorzijde van het tussen de toren en de zuidoostelijke galerij gesitueerde grote rechter (ZO) bouwblok bevindt zich links een groot liggend venster waarnaast een hoekliseen die boven het platte dak bekroond wordt door een gevelsculptuur van H.A. van den Eijnde (zie verder). De eerste verdieping telt zeven smalle diepliggende vensters voorzien van glas in lood. In de noordwestgevel van het grote rechter bouwvolume bevinden zich op de begane grond vier vensters; de verdieping is aan deze zijde gesloten. Het noordwestelijke bouwvolume heeft een blinde parterre en op de verdieping een terugliggend geplaatst liggend venster. Tegen de bassinzijde van de twee buitenste volumes sluit het halfronde bouwvolume aan waarvan de buitenmuur geleed wordt door tien steunberen. De betonnen verdiepingvloer van het halfronde bouwvolume heeft boven het pad rond het impluvium een ruim overstek waaronder metalen waterspuwers. Boven dit overstek is de (veelhoekige) eerste verdieping gesloten.

Het genoemde bronzen beeld stelt een zittende vrouw voor die met opgetrokken benen en een peinzende blik voor zich uit staart.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Haar hoofd wordt ondersteund door haar rechterarm die op zijn beurt weer rust op het rechterbovenbeen dat bovenop het linkerbovenbeen ligt. Met de linkerarm ondersteunt de vrouw zich om in balans te blijven. Doordat alle ledematen zich groeperen aan de voorzijde heeft het beeld een frontaal karakter. De gevelsculptuur is uitgevoerd als een natuurstenen buste op een bakstenen sokkel. De vrij grof gebeeldhouwde buste stelt vermoedelijk een mansfiguur voor. Deze hemelwaarts kijkende figuur heeft een licht achteroverhellende torso en houdt zijn armen naar voren met de binnenkant van zijn handen boven. De in turquoise geglazuurde ceramiek uitgevoerde urnen in dit columbarium hebben een tapse vorm die trapsgewijs verjongd. De bovenste helft van de urnen verhuult de eigenlijke asbus en kan worden opgelicht.

Het rechts in de noordoostmuur van het noordwestelijke bouwvolume aangebrachte urnenmonument voor Aletta Jacobs bestaat uit een symmetrisch opgezet wandmonument van crèmekleurig ceramiek met in het midden een terugliggend vlak waarvoor een bloembak en waarin een bronzen reliëf voorstellend een brandende fakkel tussen een naakte man en vrouw die met gevouwen handen geknield zitten op de wereldbol. In de gestileerde pijlers ter weerszijden van het middenvlak bevindt zich een urnennis met een bronzen urn en daaronder links het opschrift "CAREL V(icto)R/ GERRITSEN/ 1850-1905" en rechts "ALETTA H./ JACOBS/ 1854-1929". Boven het middenvlak is de tekst "IN MEMORIAM" aangebracht tussen twee kleine ronde reliëfs: links een uil als symbool van de wijsheid en rechts een esculaap als verwijzing naar het beroep van Jacobs. Aletta Jacobs was de eerste afgestudeerde vrouw in Nederland en de eerste vrouwelijke arts.

Waardering

Het tweede columbarium met bijbehorend bronzen beeld, gevelsculptuur, urnen en urnenmonument en de omringende tuinaanleg is van algemeen belang:

- als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen;
- als karakteristiek werk uit het oeuvre van de architect W.M. Dudok en de beeldhouwer H.A. van den Eijnde;
- wegens de architectonische vormgeving;
- wegens de ensemblewaarde in relatie met de tuinaanleg en de andere onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Functie

Columbarium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520670

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82722/196

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Driehuis	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
IJmuiden	M			7169
IJmuiden	M			9259
Velsen	G			972
Velsen	G			1019
Velsen	G			1009
IJmuiden	M			7168
Velsen	G			1018
IJmuiden	M			7167
Velsen	G			1008
Velsen	H			4721

*Omschrijving***

Inleiding

DERDE COLUMBARIUM met aula en bijbehorende urnen, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Dit tussen 1937 en 1939 naar ontwerp van architect W.M. Dudok gebouwde columbarium is aanmerkelijk zakelijker vormgegeven dan het columbarium uit 1926 en neigt door toepassing van patrijspootvormige vensters en platte daken sterk naar de 'International Style'. Het gebouw vertoont grote stilistische overeenkomsten met het in dezelfde tijd naar ontwerp van Dudok gerealiseerde voormalige ontvangstgebouw van het crematorium aan de Driehuizerkerkweg. Het derde columbarium vervult een belangrijke functie als verbinding tussen het crematoriumgebouw, het tweede columbarium en de aula. In de urnengalerij op de parterre bevindt zich een bronzen vrouwenbeeld uit 1938 ontworpen door de beeldhouwer H.A. van den Eijnde. Dit beeld maakt evenals de urnen in het columbarium deel uit van de bescherming.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het derde columbarium is opgetrokken op een rechthoekig noord-zuid georiënteerd grondplan. Dit grondplan loopt naar het zuiden toe uit in een oost-west georiënteerde aula met een trapeziumvormig grondplan. De buitengevels van de aula en het columbarium zijn gemetseld in gele machinale baksteen in Vlaams verband. Beide bouwdelen tellen twee bouwlagen onder een plat dak met overstek, maar de aula is enigszins hoger opgetrokken. Aan het noordeinde van het derde columbarium bevindt zich een overgangslid naar het crematoriumgebouw en het tweede columbarium. De parterre heeft een op het westen georiënteerde open urnengalerij, de hoge eerste verdieping een gesloten urnengalerij. De westgevel van het columbarium is links (N) onder een stompe hoek uitgebouwd. De via een rechte steektrap bereikbare verdieping van deze uitbouw heeft rechts op de hoek een terugliggende glazen pui waarvoor twee hoge kolommen die zich uitstrekken vanaf het maaiveld tot onder het dakoverstek. Na de genoemde trap begint op de parterre de genoemde urnengalerij waarboven de verdieping is uitgebouwd op een tiental kolommen ter hoogte van de scheidingen tussen de tien vakken met urnennissen. De eerste verdieping telt negen grote ronde patrijspootvormige vensters. In de noordgevel van de aula bevinden zich op de parterre vijf meerruits glazen puien. Hierboven leidt ter hoogte van de eerste verdieping een betonnen balkon naar een overliefelde ingang gelegen op het snijpunt van de aula en het columbarium. De verdieping is grotendeels blind, afgezien van het terugliggende muurvlak rechts waarin een vliesgevel. De achtergevel (W) van de aula heeft links een driedelig liggend venster en rechts een smal venster dat zich uitstrekt tot bovenaan de gevel. De parterre van de zuidgevel van de aula is uitgebouwd en voorzien van een groot liggend venster met meerruits roedenverdeling dat in vijf secties is onder te verdelen. Na dit venster begint rechts de uitgebouwde entree die aan de oostzijde gelegen is. In deze uitbouw bevinden zich aan de zuidkant vier vensters. De verdieping is aan de zuidzijde blind. De uitgebouwde entree is voorzien van een vliesgevel waarboven een ver naar voren uitstekende luifel rustend op twee rijen hoge kolommen. De luifel vloeit aan beide zijden met een gebogen lijn voort uit het dak. Boven de laatste telt de hoger opgetrokken oostgevel van de aula vijf smalle vensters. Rechts van de ingang bevindt zich een parterrevenster en een reeks liggende vensters direct onder het dakoverstek. Vanaf de ingang van de aula daalt het grondniveau sterk en zet de oostgevel zich op een lager niveau voort, waardoor de parterre van het columbarium weer zichtbaar wordt. De parterre is hier van links naar rechts voorzien van een deuropening met luifel en vijf ronde patrijspootvormige vensters.

Het INTERIEUR van het columbarium heeft op de verdieping een urnengalerij waarvan de oostwand twaalf vakken telt met daarin nissen voor de urnen. De tegenoverliggende westwand bestaat uit een tiental inhammen met daarin eveneens nissen met urnen (met uitzondering van het vijfde vak vanaf het noorden). Aan het noordeinde staat een beeld van H.A. van den Eijnde dat een vrouw voorstelt die met opgeheven onderarmen en een neergeslagen blik loskomt van de aarde. Dit bronzen beeld werd vervaardigd ter markering van de urn van mr. J.D. Verbroek, de voormalig penningmeester van de Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding. Tevens was de sculptuur bedoeld ter herdenking van het vijftienvigjarig jubileum van het crematorium. Het beeld is geplaatst op een sokkel van wit-grijs marmer met daarop het opschrift "Mr. J.D. VERBROEK/ 1867-1938/ M. VERBROEK-MARONIER/ 1868-1944". De vierkante urnen in deze urnengalerij en de urnengalerij op de parterre hebben een buik waarop een bronzen naamplaat en zijn afgesloten met een plat vierkant deksel. Deze urnen zijn uitgevoerd in crèmekleurig ceramiek. Het interieur van de aula is bekleed met grijs-witmarmeren vloer- en wandplaten (tot ± 2,50 m hoogte) en voorzien van marmeren zuilen.

Waardering

De derde columbarium met bijbehorend interieur en met aula, bronzen beeld en urnen is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen en als karakteristiek werk uit het oeuvre van architect W.M. Dudok en van beeldhouwer H.A. van den Eijnde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Crematorium (H)

Functie

Crematoriumaula

Columbarium

Monumentnummer*: 520671

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82723/2

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Driehuis	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velsen	G			1018
Velsen	G			1009
IJmuiden	M			7169
Velsen	H			4721
IJmuiden	M			7168
IJmuiden	M			9259
IJmuiden	M			7167
Velsen	G			1019
Velsen	G			1008
Velsen	G			972

*Omschrijving***

Inleiding

VIERDE COLUMBARIUM uit 1938, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Dit door architect W.M. Dudok ontworpen vrijstaande columbarium met open urnengalerij was bestemd voor de leden van de Arbeiders Vereniging Voor Lijkverbranding (A.V.V.L.). Het vierde columbarium (het huidige columbarium 5) is gelegen ten westen van de overige gebouwen van het crematorium, aan de westzijde van een open plek waar zich oorspronkelijk de asverstrooiingsvijver bevond. In de jaren '90 van de 20ste eeuw zijn de oorspronkelijke urnen in dit columbarium vervangen door moderne getorste urnen. De cilindervormige oorspronkelijke urnen waren uitgevoerd in wit ceramiek en voorzien van een vierkante voet waarop aan de voorzijde een bronzen plaatje met de gegevens van de overledene.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Op T-vormig grondplan gebouwd vrijstaand columbarium van één bouwlaag onder een lichtgebogen betonnen schaaldak. Boven het middengedeelte, de stam van de "T", wordt het dak gedragen door een tweezijdige nismuur van beton met een dwarsdoorsnede in de vorm van een hoekige "S". Het langwerpige gedeelte van het dak rust aan de noordoostzijde op ronde betonnen kolommen en aan de zuidwestzijde op een betonnen nismuur waarvan de achterzijde bekleed is met gele waalsteen in Vlaams verband met platvolle voeg. Tegen laatstgenoemde nismuur sluit rechts (NW) een in hetzelfde metselwerk uitgevoerde en in doorsnede ruitvormige ruimte aan toegankelijk via een stalen deur in de voorzijde. Alle nissen zijn half rond van vorm en evenals de kolommen en het dak witgesausd.

Waardering

Het vierde columbarium is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen en als kenmerkend werk uit het oeuvre van architect W.M. Dudok.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Functie

Columbarium

Monumentnummer*: 520672

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82723/10

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Driehuis	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velsen	H			4721
Velsen	G			1009
IJmuiden	M			9259
Velsen	G			1008
Velsen	G			1019
IJmuiden	M			7169
IJmuiden	M			7167
Velsen	G			1018
IJmuiden	M			7168
Velsen	G			972

*Omschrijving***

Inleiding

VIJFDE COLUMBARIUM uit 1952, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Dit eveneens door Dudok ontworpen vijfde columbarium (het huidige columbarium 4) werd gebouwd als uitbreiding op het uit 1938 daterende columbarium van de Arbeiders Vereniging Voor Lijkverbranding (A.V.V.L.). Het vijfde columbarium is gelegen ten westen van het derde columbarium en de aula, met een open urnengalerij die gericht is op het columbarium van de A.V.V.L. De galerij ligt gedeeltelijk ingegraven in de oostoever van de oorspronkelijke asverstrooïngsvijver, die thans gedeeltelijk gedempt en verkleind is. De vormgeving van het vijfde columbarium is door de golvende daklijn minder strak dan de eerdere door Dodok ontworpen columbaria. Vóór het midden van het columbarium staat een kalkstenen vrouwenbeeld uit 1950 vervaardigd door de beeldhouwer Han Richters (1915). Dit beeld maakt evenals de uniforme urnen deel uit van de bescherming.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Uit één bouwlaag bestaande open urnengalerij op een grondplan dat de vorm heeft van acht gekoppelde U-vormen. Het gedeeltelijk ingegraven columbarium bestaat uit een betonconstructie die onderaan bekleed is met lichtgele tegels. In totaal telt de urnengalerij acht inhakken waarvan de wanden geheel bestaan uit nissen waarin urnen geplaatst zijn. De urnennissen zijn evenals het platte betonnen dak (voorzover zichtbaar) witgesausd. De naar voren uitkragende voorzijde van het dak heeft de vorm van een serie uitgespaarde halve cirkels waarvan de scherpe hoekpunten gescheiden worden door terugliggende rechte middenstukken. Hieronder is de voorzijde van columbarium bekleed met geelroze baksteen in een sierverband zonder draagfunctie. Vóór de middelste muurdam staat een kalkstenen beeld van een vrouw die de levensrol leest. De vierkante urnen van mintgroen ceramiek hebben een buikvorm en een plat vierkant deksel.

Waardering

Het vijfde columbarium met bijbehorende urnen en beeld is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen en als karakteristiek werk uit het oeuvre van architect W.M. Dudok.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Functie

Columbarium

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520673

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82723/18

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Driehuis NH	Velsen	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Driehuis	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velsen	G			972
Velsen	G			1019
Velsen	G			1008
IJmuiden	M			9259
Velsen	H			4721
IJmuiden	M			7168
IJmuiden	M			7167
Velsen	G			1009
Velsen	G			1018
IJmuiden	M			7169

*Omschrijving***

Inleiding

URNENVELD uit 1932, deel uitmakend van het crematoriumcomplex Velsen. Dit door de tuinarchitecte Neurdenberg in landschappelijke stijl ontworpen urnenveld is gesitueerd op en aan de voet van de duinhelling rond het noordoostelijke helft van het tweede columbarium. De paddestoelvormige urnen in dit urnenveld zijn ontworpen door Dudok.

Omschrijving

In landschappelijke stijl tegen en onderaan de duinhelling aangelegd urnenveld bestaande uit slingerpaden waarlangs de urnen geplaatst zijn. Het grootste deel van de urnen heeft een paddestoelvorm en is uitgevoerd in groengeglazuurd ceramiek. Daarnaast komen met name in het oostelijke gedeelte ook (in vooranzicht) rechthoekige urnen voor, eveneens merendeels van groengeglazuurd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ceramiek. Laatstgenoemde urnen hebben een vlakke, halfronde of gepunte zijkanen. In de voorzijde van de "gepunte" urnen is een zandlopermotief aangebracht. Vóór iedere urn ligt een klein rechthoekig tablet van geglazuurd ceramiek waarop de gegevens van de overledene staan vermeld. Naast de uniforme urnen komen enkele afwijkende urntypen voor en een aantal individuele urnenmonumenten. Langs de hoger gelegen paden zijn in plaats van urnen ook rijen keldertjes toegepast waarin de asbus ondergronds kon worden bijgezet. Elk keldertje is voorzien van een achthoekig bronzen deksel met opschrift.

Waardering

Het urnenveld met bijbehorende urnen is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het crematoriumcomplex Velsen; wegens de aanleg in landschapsstijl van tuinarchitecte Neurdenberg waarbij gebruik is gemaakt van de natuurlijke omstandigheden; wegens de inrichting van het veld met paddestoelvormige urnen naar ontwerp van Dudok.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Crematorium (H)

Functie

Urnenveld